

Beleidsplan Sociale Veiligheid – OBS De Koekoek

Visie, doelen en uitgangspunten

De Vreedzame School als preventiekader

We zijn een positieve sociale gemeenschap waar een expliciete sociale en morele norm aanwezig is. Deze norm zorgt ervoor dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar en allemaal verantwoordelijkheid dragen voor onze gemeenschap. Deze norm moet er ook voor zorgen dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Ons kind-centrum is een leefgemeenschap waar kinderen, leerkrachten, pedagogisch medewerkers, ouders en de omgeving op democratische wijze samen leven en werken. Een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van een goed leef- en werkklimaat is ons uitgangspunt: 'Vreedzaamheid'. In het doen en laten van leerkrachten en leerlingen loopt dit als een rode draad door de school. De leerkrachten zijn in hun manier van omgaan met elkaar en met de leerlingen, in hun keuzes, in hun meningen, in hun stellingname t.a.v. bepaalde zaken, een voorbeeld voor de kinderen. Zij laten zien wat de 'waarden en normen' van de school zijn en hoe je vreedzaam met anderen omgaat.

Onze kernwaarden zijn gebaseerd op respect, verantwoordelijkheid en samenwerken.

Respect: We hebben respect voor elkaar, de omgeving en onszelf.

Verantwoordelijkheid: We zijn verantwoordelijk voor ons eigen doen en laten en ook voor de andere kinderen.

Samenwerken: We zijn loyaal aan elkaar en streven naar kwaliteit in de relaties.

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen dat kinderen op onze school zich niet alleen optimaal ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij leveren ook een bijdrage aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school is een school waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We bevorderen de sociale veiligheid om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen

maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme.

Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht:

- De klas en school is een positieve sociale gemeenschap.
- Een expliciete sociale en morele norm moet aanwezig zijn
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we oog hebben voor elkaar.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we rekening houden met elkaar.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. Hieronder zijn de stappen in de aanpak van pestproblemen aangegeven. In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

Hoe monitoren we/ hoe brengen we in kaart

Om de sociale veiligheid in de school en in de groepen te monitoren, hanteren we een jaarplanning met de volgende acties.

We werken cyclisch in een proces van waarnemen, begrijpen, wegen, plannen, handelen en evalueren. In dat proces speelt de sensitiviteit en de responsiviteit van de leerkracht zich bewust en vertraagd af. De leerkracht, samen met de leerling en ouders, observeert en weegt, na analyse van het gedrag af welke interventies gekozen moeten worden met het oog op groeimogelijkheden van het kind en de groep en komt zo tot gericht handelen. Dit proces wordt bewust afgesloten met evaluatie en reflectie. Het cyclische werken speelt zich in de jaarcyclus van een cursusjaar herhaald af.

1. De periode van groepsvorming.

Vanaf de eerste dag start het bewust waarnemen van de leerkracht en richt hij zich op de groepsdynamica en de interventies die nodig zijn om de groep tot een groep te laten worden. We werken preventief op groepsniveau en op leerling niveau met de handelingssuggesties om ondersteuning te bieden aan de sociaal-emotionele ontwikkeling.

2. De fase van waarnemen.

De leerkracht observeert in verschillende situaties en vult (in week 8 -10) de ZIEN!-leerkrachtobservatielijst¹ en eventuele aanvullingsbladen met verdiepende vragen in.

ZIEN! helpt om op een objectieve wijze, gestructureerd en gestandaardiseerd te observeren. Dat levert herkenbare gedragsprofielen op van de leerlingen en de groep als geheel.

Monitor sociale veiligheid

Drie categorieën met vragen zijn belangrijk voor de verplichte monitoring:

1. Het welbevinden (WB) van de leerlingen;
2. De pestbeleving (PB), waarbij leerlingen expliciet worden gevraagd naar de mate waarin ze het gevoel hebben gepest te worden;
3. De veiligheidsbeleving (VB).

Dit monitoren we minimaal één keer per jaar door alle leerlingen in groep 5-8 de vragenlijsten in te laten vullen over het leer- en leefklimaat, veiligheidsbeleving en de sociale vaardigheden.

Hiermee voldoen we aan de wettelijke eis om met een betrouwbaar en gevalideerd instrument, op een gestandaardiseerde wijze, jaarlijks te monitoren. Ook geven we een representatief beeld van de beleving van de leerlingen op dit thema. De uitkomsten worden met de inspectie gedeeld.

Het schooljaar 2017-2018 (maart 2018) nemen we bij de leerlingen van groep 1-3 een (groep)interview af. De leerlingen van groep 4 vullen een vragenlijst op papier in. Voorbeelden en instructie om dit te doen, zijn terug te vinden in Zien! Dit is een pilot en wordt door ons geëvalueerd om vervolgens een keuze te maken voor het volgende schooljaar.

De resultaten van deze vragenlijsten worden vergeleken met die van de leerkracht. Hierdoor krijgen we een uitgebreider beeld van de leerling, omdat naar de beleving van leerlingen gevraagd wordt. Niet alle gevoelens van leerlingen zijn zichtbaar in hun gedrag, waardoor deze vragenlijst verder gaat dan de leerkrachtobservatie.

Bij jonge kinderen houden we er bij het interpreteren rekening mee dat deze leerlingen nog minder vaardigheden hebben op het gebied van reflecteren. Het kan zijn dat ervaringen van kort voor het invullen hun beleving erg kleuren, waardoor een vertekend beeld ontstaat.

De coördinator Vreedzaam.

De coördinator Vreedzaam bezoekt aan het begin van het schooljaar iedere klas en observeert met het oog op de groepscohesie, welbevinden en betrokkenheid. Dit gebeurt in deze periode omdat de fases van groepsvorming het in het begin nog toelaat. De fases in groepsvorming zijn:

Forming, Storming, Norming, Performing, Termination. De eerste drie fases vinden zich aan het begin van het schooljaar plaats en zijn bepalend voor de langste fase; Performing. Wanneer de groep zich gevormd heeft tot een negatieve groep, is het moeilijk dit om te draaien in de Performing fase.

De fase van begrijpen.

Het groeps- en leerling profiel wordt gegenereerd en indien van toepassing indiceert ZIEN! een ondersteuningsbehoefte. De indicatie-uitspraken helpen te komen tot een passende interventie. In de fase van begrijpen zijn we op zoek naar 'grip op het resultaat'. Op leerling- en groepsniveau leggen we relaties tussen alle zeven ZIEN!-dimensies en ontdekken verbanden tussen Welbevinden, Betrokkenheid en de sociale vaardigheden. We ontwikkelen inzicht in ruimte gevend en ruimte nemend gedrag, ego controle, ego veerkracht en empathie. Deze profielen hebben een spiegelende werking, we brengen ze (door coaching) in verband met het pedagogisch handelen van de leerkracht en we stellen ons de vraag: "Wat heeft de groep en de leerling van de leerkracht nodig om te groeien in pro-sociaal gedrag?"

3. De fase van wegen.

Er vinden groepsbesprekingen plaats (november en maart) tussen de leerkracht, de coördinator en de intern begeleider (met gegevens Zien van leerkrachten en kinderen, indruk uit klassenbezoeken).

Vertrekpunt hierbij is vooral het pedagogisch klimaat. In deze fase kiezen we de interventies. We maken gebruik van de beschikbare handelingsdoelen, houden rekening met de leerlijnen, ontwikkelingsleeftijd van een leerling en van de groep en de ontwikkeltaken. We brengen focus aan door keuzes te maken met betrekking tot de interventies op groepsniveau, op clusterniveau en op leerling niveau.

4. De fase van plannen.

De leerkrachten bepalen hun actiepunten en werken deze uit. We leggen vast wat we gaan doen en daarbij gebruiken we de ZIEN!-handelingssuggesties voor ons handelen.

5. De fase van handelen.

We voeren dit plan uit, na afstemming met de groep en/of de leerling, en zo nodig met de ouders.

6. De fase van evalueren.

De leerkracht evalueert iedere dag op zijn/haar handelen. Daarnaast wordt in de cyclus aan het eind van een planperiode geëvalueerd of deze aanpak de groep of de leerling geholpen heeft. We reflecteren op ons handelen en stellen ons de vraag of het 'mij' gelukt is om deze groep en leerling(en) verder te helpen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Wanneer we zicht willen krijgen op de ontwikkeling van gedrag van het kind vullen we de vragenlijst nogmaals in.

Terugkoppeling naar directie: 3 keer verdeeld (november, februari, juni) over het schooljaar: Zorg Advies Team (Z.A.T).

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

- * Op individueel niveau bekijkt de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen (de individueel ingevulde vragenlijst), en gaat na of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen uitvallen waar je het niet verwacht zou hebben, is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.
- * Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Dit gebeurt samen met de IB-er en de coördinator Vreedzaam. De gesprekken vinden plaats volgens een vaststaande volgorde en hebben als uitgangspunt om de groepscohesie te versterken. Herkent de groepsleerkracht de resultaten vanuit ZIEN? Komt het overzicht overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Er worden invalshoeken bekeken die de leerkracht alleen niet zou bekijken. Ook worden de observaties door de coördinator Vreedzaam meegenomen. Aan het einde van het gesprek wordt er direct een plan van aanpak opgesteld door de leerkracht, wat in maart weer geëvalueerd wordt.
- * Op schoolniveau (in het Zorg Advies Team) worden de resultaten van alle groepen besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die eerder zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Met het programma van De Vreedzame School fundamenteel voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen.

Dit doen we onder andere door:

- een 'opstekerbord' in de hal waarop leerlingen gecomplimenteerd worden voor iets wat ze hebben gedaan;
- de grondwet en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;

- aanwezigheid van de teamleden bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School). Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders.

Twee keer in het jaar organiseren we de Koekoekshow. Het doel van de Koekoekshow is dat iedere groep laat zien waar ze mee bezig zijn en presenteren zichzelf aan hun mede-schoolbewoners. Ook werken we met maatjesgroepen. Iedere groep heeft een maatjesgroep (bouw-doorbrekend) met als bedoeling om de samenwerking tussen de verschillende groepen te bevorderen waardoor het gemeenschapsgevoel toeneemt.

Leerlingenraad: De leerlingenraad is een platform van enthousiaste gekozen leerlingen, die zich inzetten voor een goede en prettige gang van zaken op onze school.

Ze worden begeleid door de coördinator PKDB.

Door medeverantwoordelijkheid bij de kinderen te leggen, raken ze meer betrokken bij wat er zoal op en rond de school gebeurt. Ze hebben inbreng en zijn daardoor medeverantwoordelijk voor het reilen en zeilen op onze school.

Kind-redactie: Het doel van de kind-redactie is om het nieuws op onze school te tonen. Alles wat er speelt op onze school, wordt door ons "gevangen". Dit doet de kind-redactie op 3 verschillende manieren:

1. Een koekoek-journaal
2. Een schoolkrant (zowel digitaal als op papier)
3. Posters

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden dat wij met alle leerlingen een goede relatie onderhouden. Dat is een voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Vier keer in het jaar voeren we kind-gesprekken met ieder kind (vanaf groep 2). Dit doen we om het welbevinden en betrokkenheid met het kind te bespreken maar ook om de persoonlijke leerdoelen en de schoolresultaten te bespreken.

Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje

bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

We werken met leerling mediators, met commissies in de klas, leerlingenraad, kind redactie en met groepsvergaderingen waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hun aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze ‘verdedigers’ kunnen zijn.

Opstokers

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van ‘opstokers’, of complimenten.

Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een ‘opsteker’.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school (ons DNA)

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. We kiezen er mede voor om de term “grondwet” te gebruiken om kracht aan onze beginwaarden mee te geven: “Zo doen we dat bij ons op school.”

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema’s van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

De oude grondwet van 31 maart 2013 is herzien en wordt verwoord in de volgende kort en krachtige grondwet.

Onze grondwet luidt: **“Wij horen bij elkaar: ik zorg voor de ander, mijzelf en de omgeving”**

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de grondwet op een gezamenlijke bijeenkomst aan alle kinderen en ouders. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school!'

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en kinderen in die bijeenkomst gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie tijdens een bijeenkomst met de hele school versterkt het besef dat deze regels 'van ons allemaal' zijn.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: '**Zo doen we het op onze school**' Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels. De omgangsafspraken worden door elke klas met elkaar gemaakt om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgang)afspraken. De vuistregel: "Regels waar nodig, afspraken waar mogelijk", wordt hierbij gebruikt.

Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1 maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig.

Vervolgens wordt in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo willen we het in onze groep'. (Op welk moment dit gebeurt is afhankelijk van hoe de "Storming-fase" verloopt.)

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap (afhankelijk van de situatie van iedere groep)
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek (of gebied) toezicht houdt.

Daarnaast moeten de leerkrachten zich er ook bewust van zijn dat het functioneren van het team onderling van directe invloed kan zijn op de sociale veiligheid in de school.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. We zijn ons er van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinnvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- **Relatie:** we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid,

en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Tevens hebben ze nodig dat deze regels geoefend, benoemd en uitgelegd worden. Wanneer een kind zich bijvoorbeeld niet aan een regel houdt, kan dit ook worden gezien als dat dit kind een vaardigheid te leren heeft. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen. Deze afspraken worden vaak nog eens besproken op de momenten dat deze situaties zich voordoen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de speelzaal of op de trap
- de toiletten
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op de Koekoek vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er hangt op het grote bord bij de entree informatie over de vreedzame school, verjaardagen in de maand, nieuws vanuit de leerlingenraad en kind redactie en is er ruimte om opstekers te geven
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat en wie deze opent en kinderen en ouders verwelkomen (door hem of haar een hand te geven) en goedemorgen te wensen.
- De leerkrachten verwelkomen de kinderen met het geven van een hand.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- (en uit)gaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaarcomers. Hier zijn afspraken over gemaakt.
- 12.00 en 15.00 uur lopen er elke dag leerkrachten of andere professionals mee 'naar buiten' en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- We geven bij binnenkomst de gymleerkracht een hand.
- Conflict lossen we met elkaar en altijd op.

Op de gang

- We lopen op een rustige manier op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.
- We geven elkaar de ruimte op de gang
- We dragen zorg voor elkaar en de netheid van de gang.

Tijdens een voorstelling

- Voorafgaande aan een voorstelling bespreken we de actieve luisterhouding. (zoals besproken bij de "afspraken in de groep")
- We kijken met respect naar een voorstelling. Ook in de momenten dat we iets minder leuk vinden.
- We zijn ons er bewust van dat we te gast zijn bij een voorstelling.
- We geven opstekers aan het einde van een voorstelling.

Commissies van leerlingen

Wij kiezen ervoor als school om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp van commissies.

Wanneer het gaat om een situatie waarbij de hele school betrokken is, vragen we uit alle groepen een leerling te laten deelnemen aan het overleg binnen de commissie, eventueel door de groep op democratische wijze gekozen. Soms gaat het alleen een deel van de leerlingen aan of slechts één groep; dan zijn alleen de leerlingen uit die groep betrokken bij de commissie.

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen. We lossen het "plaagprobleem" zoveel mogelijk binnen de veiligheid van de groep op.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er/coördinator PKDB) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
  2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
  3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
  4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.
- Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: **'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'**

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de pestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare van de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die

reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie.

Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen (*en dit herhaaldelijk en ogenschijnlijk bewust lijken te doen*) door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken:

- De directie wordt in kennis gesteld.
- Het reglement disciplinaire maatregelen SPO Utrecht wordt gevolgd.

De volgende disciplinaire maatregelen kunnen door de directeur aan leerlingen worden opgelegd:

- a. een berisping;
  - b. een schriftelijke waarschuwing;
  - c. buiten de klas plaatsen (zie artikel 4)
  - d. schorsing (zie artikel 5)
  - e. verwijdering (zie artikel 6)
- Scholen administreren disciplinaire maatregelen in de leerlingenadministratie.
  - Incidenten worden in het document worden tevens geregistreerd.
  - Ouders worden dezelfde dag nog mondeling en schriftelijk op de hoogte gebracht van de disciplinaire maatregel.

De leerkracht (i.o.m. coördinator Vreedzaam en/of directeur) bespreekt met de leerling hoe ervoor gezorgd kan worden dat het gewenste gedrag wel wordt vertoond.

Als een dergelijke situatie zich herhaaldelijk voordoet, volgt er een gesprek tussen school en ouders. Hierin wordt nagegaan welke extra begeleiding en afspraken nodig zijn. Belangrijk hierin is en blijft dat er naar de vraag achter het gedrag wordt gekeken en dat in gesprek en overleg met alle partijen onderwijsbehoeftes worden gevonden waardoor het kind het gewenste gedrag wel kan laten zien.

Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van een vervolgpcedure als het gedrag niet tijdig in positieve zin verandert.

Antipestcoördinator

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn door de coördinator Pedagogisch Klimaat & Democratisch Burgerschap ondergebracht.

Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De taakomschrijving van de coördinator ziet er als volgt uit:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen.
- Scholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Fungeren als contactpersoon voor De Vreedzame Wijk.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
- Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentoer.
- Fungeren als contactpersoon voor de leerling mediatoren; regelmatig evaluatie met mediatoren.
- Om goed zicht te kunnen blijven houden op het Pedagogisch Klimaat en om te kunnen adviseren aan iedere groep, volgt de coördinator het tijdsplan sociale veiligheid (pag. 2 t/m 4)

Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Om er voor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, maken we een begin met het vormen van een werkgroep "Samen Vreedzaam". Deze groep heeft als doel om de gemeenschap binnen onze school te versterken alsmede een klankbord-werkgroep. De achterliggende gedachte achter deze groep is: "het doorbreken van de kloof tussen school, straat en huis". Het spreken van dezelfde pedagogische taal is hierin het middel.

Prioriteiten en plan van aanpak

Onze doelen en acties staan beschreven in ons jaarplan Vreedzaam & IKC

Bijlagen

Bijlage 1: Tijdsplan monitoren en in kaart brengen

Bijlage 2: Grondwet van de school en groepsregels
Bijlage 3: Afspraken over toezicht
Bijlage 4: training mediators en implementatieplan.

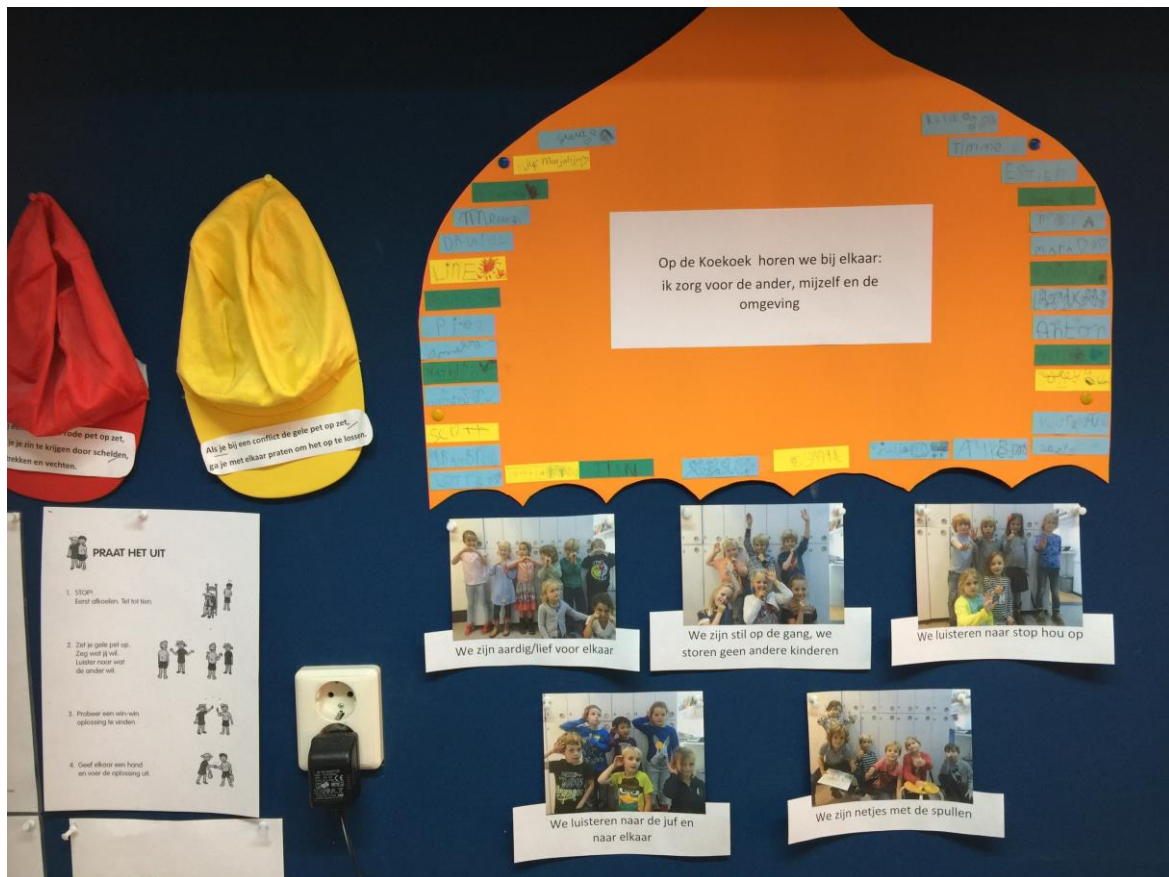

Bijlage 1: Tijdsplan monitoren en in kaart brengen

1. Week 0: presentatie/workshops groepsvorming. Ieder jaar wordt een accent t.a.v. groepsvorming eruit gelicht.
Wie: coördinator en werkgroep Vreedzaam
2. Week 6: groepsbezoeken coördinator Vreedzaam & IKC. Observatie gericht op groepscohesie en samenwerking. Interactie tussen leerlingen onderling en de leerkracht.
3. Week 6: invullen Zien door de leerlingen van groep 5 t/m 8:

Invullen van:
  - Leer- en leefklimaat
  - Veiligheidsbeleving
4. Week 9 (oktober): invullen van Zien door de leerkrachten groep 3 t/ m 8
5. Week 11 (november): Groepsgesprek Klassenklimaat met leerkracht-IB en coördinator. Groep 3 t/ m 8. De resultaten van de Zien-lijsten en de bevindingen van de observatie worden besproken. Iedere groep maakt aan het einde van het gesprek een actieplan dat direct implicaties heeft op het groepsklimaat. Met behulp van de ZIEN!-handelingssuggesties.
6. Week 13 (november): **Zorg Advies Team**- overleg: directie- IB en coördinator. Bevinden van de gesprekken worden besproken en de focus wordt gelegd.
7. invullen Zien door de leerlingen van groep 5 t/m 8:

Invullen van:
  - Leer- en leefklimaat
  - Veiligheidsbeleving
8. Week in februari: Groepsgesprek Klassenklimaat met leerkracht-IB en coördinator. Groep 3 t/ m 8. De actieplannen worden geëvalueerd en bekeken wordt wat waar nog nodig is.

Maart:
  - Groep 1/ 2 : Zien: groepsgesprekken
  - Groep 3 en 4: Zien klassikale invullijsten.
9. Week in maart: Zat- overleg: directie- IB en coördinator. Bevinden van de gesprekken worden besproken en de focus wordt gelegd.
10. Week in juni: Zat- overleg: directie- IB en coördinator. Bevinden van de gesprekken worden besproken en de focus wordt gelegd.

Bijlage 2: Grondwet van de school en groepsregel

Bijlage 3: Afspraken over toezicht

- Aan het begin van iedere dag staat de groepsleerkracht bij de deur om iedere welkom te heten
- De ambulante mensen staan bij de voor- en achter ingang van de school
- Iedere groep wordt bij het verlaten van de school vergezeld door een groepsleerkracht

Bijlage 4: training mediators en implementatieplan.

Beschrijving traject van invoering leerling mediators Inleiding

Training mediators:

In maart krijgen alle leerlingen van groep 7 de training "leerling-mediators". Deze training wordt gegeven door de coördinator samen met de groepsleerkracht.

Selectie van de leerlingen:

Alle kinderen die graag leerling mediator willen worden schrijven een sollicitatiebrief met hun verantwoording waarom ze zichzelf in staat achten om leerling mediator te zijn.

Selectie van brieven

De sollicitatiecommissie (coördinator, 2 oud-mediators, 1 lid werkgroep) kiezen 18 brieven uit en selecteren op:

- Verantwoording,
- Jongen-meisje verhouding
- Specifieke onderwijsbehoeftes
- Dynamiek mediatorsgroep

Sollicitatiegesprekken

De sollicitanten gaan in 2 talen een gesprek aan. De bovenstaande criteria worden hiervoor gebruikt. 12 mediators worden gekozen.

Stage momenten

De nieuwe mediators lopen stage met de bestaande mediators

Dienst

Voorbeeld van dienst-schema

Week	12.00- 12.30	12.30- 13.00
36 (4 sept- 8 sept)	Simon- Hanna	Meia- Merle
37 (11 sept- 15 sept)	Jennifer- Eleanor	Lexane- Sam
38 (18 sept- 22 sept)	Juul- Zoë	Chaimae- Linde
39 (25 sept- 29 sept)	Simon- Hanna	Meia- Merle
40 (2 okt- 6 okt)	Jennifer- Eleanor	Lexane- Sam
41 (9 okt- 12 okt)	Juul- Zoë	Chaimae- Linde
42 vakantie		

De mediators van dienst zijn ook beschikbaar in de kleine pauze

Verwijzing leerkrachten naar mediators

De leerkrachten zijn belangrijke 'verwijzers' naar de mediators. Als leerlingen naar leerkrachten toegaan met hun conflict gaat de leerkracht eerst na of ze het zelf kunnen oplossen. Zo niet, dan verwijst de leerkracht naar de leerling mediators (tenzij er redenen zijn om als leerkracht zelf te mediëren of arbitrage te doen). Wees ook attent op onopgeloste conflicten waarmee leerlingen niet uit zichzelf naar de leerkracht komen.

Het moment waarop mediatie plaatsvindt

Mediatie gebeurt indien mogelijk als het conflict zich voordoet en beide partijen voldoende zijn afgekoeld, maar niet in staat blijken te zijn om het conflict samen op te lossen. De pauze is een geschikt moment om te mediëren. Wanneer het conflict in de pauze niet opgelost kan worden krijgen de leerlingen de gelegenheid om onder leiding door te gaan. De conflicthebbers moeten soms wel inhalen wat ze gemist hebben in de klas, dat geldt in principe niet voor de mediators. Er kan een maximumtijd worden afgesproken: indien meer tijd nodig is checkt de leerlingmediator bij de leerkracht of het akkoord is om door te gaan of dat de mediatie op een ander moment een vervolg krijgt. Afhankelijk van de leeftijd kan mediatie ook op een later moment op de dag plaatsvinden.

Plek voor de mediaties

De plaats voor de mediaties is de vide van het leerplein (1 etage). Daar is de mediatiemap ook, waar alle mediaties ingevuld kunnen worden.

Intervisie momenten

1 keer in de zes weken volgt er een intervisiemoment met de coördinator en de mediators.
Gekeken wordt naar wat goed gaat en wat verbetering nodig heeft

Zie voorbeeld hieronder:

Mediatoren overleg: eerste periode

20171024

Naam Duo's

Wat ging goed: (verzameling van antwoorden van alle mediators)

- Er zijn conflicten opgelost
- We hebben kinderen laten afkoelen voordat het gesprek plaats vond.
- Als het te erg is, of wanneer het een ruzie is, hebben we ze naar de leerkrachten gestuurd.
- Het invullen van het mediatie formulier
- Nieuwe vriendschappen en samen spelen op het plein.
- Vertrouwen in elkaar hebben.
- Ruzies en conflicten herkennen
- Kinderen met een blij gevoel de mediatiehoek laten verlaten
- Kinderen aanspreken op gedrag
- Het volgen van het stappenplan van mediatie
- Er kwamen kinderen naar ons toe om te vragen of we willen helpen bij het oplossen van een conflict.
- Er zijn al veel win-win-oplossingen bedacht
- We werken ook samen met de overblijfskrachten

Wat kan beter/ wat wil je anders/ wat ontbrak:

1. Kinderen nog iets eerder laten afkoelen zodat het niet uit de hand loopt
2. Niet alle kinderen komen bij ons om net ons het conflict op te lossen.
3. Niet alle kinderen nemen ons serieus. Dat is niet fijn!!
4. Soms lossen de overblijfskrachten het conflict op, terwijl wij dat juist willen doen.
5. De plek van de mediatiehoek leidt te veel af.
6. Er zijn kinderen die zeggen dat het al opgelost is, maar wat eigenlijk niet het geval is.

Welke actie kan daar bij:

1. Rustig blijven en vragen of het boze kind even binnen wil afkoelen.
2. Vragen of het conflict "echt" is opgelost en wat deze oplossing dan is: "Wat ga je in de toekomst anders doen om er voor te zorgen dat het goed blijft gaan".
3. Wanneer iemand het mediatiegesprek niet serieus neemt, spreekt de groepsleerkracht deze kinderen erop aan. De mediatie stopt dan.
4. De overblijfskrachten moeten weten dat de mediators de conflicten moeten krijgen om het op te lossen
5. Een andere plek voor de mediatiehoek: de vide op het leerplein.
6. Als kinderen kunnen benoemen wat ze precies de volgende keer anders gaan doen, is de kans groot dat het echt opgelost is. (dus moet je die vraag stellen)